

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
 Administrerende direktør: Christian Samuelsen
 Redaksjonssjef og featureredaktør: Mari Skurdal
 Nyhetssjef: Kjell-Erik N. Kallset og Mimir Kristjánsson
 Kulturredaktør (fung.): Mari Brenna Volla
 Utenriksredaktør: Yohan Shanmugaratnam
 Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy

Utgitt av © Klassekampen AS.
 Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

EU-strategi

■ EU-kommisjonens president Jean-Claude Juncker lanserte i mars i år en hvitbok om EUs framtid der han tok til orde for ytterligere EU-integrasjon ved at de sentrale eurolandene går betydelig fortere fram. Han vil ha en egen finansminister for EU og euroen som fellesvaluta i alle land. I første omgang ser han for seg at Frankrike og Tyskland inngår et tettere budsjettsamarbeid. Den franske presidenten Emmanuel Macron legger seg tett opptil Junckers planer. Han vil også ha egen finansminister, eget budsjett for eurosonen og en felles europeisk intervensjonsstyrke. Mens de østeuropeiske landene er svært skeptiske til Juncker og Macrons forslag, er Tyskland det EU-landet som tradisjonelt har vært mest positiv til felles institusjoner. Uenigheten mellom Merkel og Macron går ikke på graden av integrering, men på innholdet i den økonomiske politikken. Macron vil ha en mer ekspansiv økonomisk politikk, noe som er uaktuelt for Deutsche Bundesbank.

■ Norske myndigheter har som en hovedlinje å knytte landet enda tettere til EU. Det fører til at Norge blir underlagt stadig nye EU-organer som kan gripe direkte inn i norsk forvaltning. EØS innebærer at Norge tar inn alle EUs lover og forordninger, noe som begrenser Stortingets makt på stadig nye områder. Den britiske statsministeren Theresa May har derfor karakterisert EØS som et uakseptabelt «tap av demokratisk kontroll». Hun foreslår i stedet et likeverdig handelssamarbeid der tvister mellom partene ikke avgjøres av EU-domstolen, men av en særegen tvistedomstol. Et slikt handelssamarbeid er interessant for Norge fordi det ville ha fjernet det største demokratiske problemet med EØS-avtalen, som er at vi kontinuerlig må ta inn nye lover og regler, samtidig som håndhevingen og tolkingen av dem skjer i EU. «Et demokrati kan ikke i all framtid basere seg på import av lover uten innflytelse», som Janne Haaland Matlary uttrykte det nylig. Norge bør derfor ha en åpen holdning når britene nå forhandler fram et nytt samarbeid med EU. Prosessen vil kunne åpne en mulighet for at også Norge kan ta tilbake demokratisk kontroll og utvide det politiske handlingsrommet.

BJØRGULV BRAANEN

Plyndreren, bastarden, erobreren

Kalenderen

28. SEPTEMBER

Han var «uekte» sønn av Robert, hertug av Normandie, og etterkommer av den norske vikingen Gange-Rolv. I dag er det 951 år siden Vilhelm I Erobreren invaderte England. Etter Edvard Bekjennerens død i januar 1066, krevde Vilhelm tronen i England. Han sørget raskt for å få pavens støtte for sitt krav og mottok et pavelig banner

som han fikk rett til å bære i felt. Han samlet en invasjonstyrke med omkring 600 skip og 7000 menn. De steg i land i Sussex og begynte raskt å plyndre området, noe som økte presset mot Harald II. Dette kan ha vært årsaken til at Harald straks begynte å gå mot Vilhelm i stedet for å vente på forsterkninger. Harald var i det nordlige England da Vilhelm steg i land og hadde akkurat seiret over Harald Hardråde i slaget ved Stamford Bridge. Han

Vilhelm I Erobreren

hadde en hær på samme størrelse som Williams, men måtte gå omkring 400 kilometer på ni dager for å komme fram. Styrkene møtte hverandre et stykke fra Hastings, ved landsbyen Senla. I slaget falt Harald, og det som var igjen av de angelsaksiske styrkene flyktet etter hans død. De gjenværende adelsmennene overga seg til Vilhelm, og han ble utropt til konge. Han ble kronet 25. desember 1066 i Westminster Abbey. Kilde: Wikipedia

Usikre arbeidsforhold kan få oss til å ta skikkelig dårlige valg.

Knapphetsfella

Anja Sletteland
FOKUS

Kan det være rasjonelt å røyke? Å bruke penger på kreditt når man ikke har noen inntekt i sikte? Å stadig dytte i seg pizza og hamburgere i stedet for å lytte til ekspertenes nøysomme kostholdsråd?

Hvorfor gidder jeg egentlig å spørre? Svaret er jo innlysende: Slike kortsiktige valg er ren idioti. Men denne sannheten gjelder ikke under alle omstendigheter, skal man tro en ny rapport fra britiske Joseph Rowntree Foundation. Jennifer Sheehy-Skeffington og Jessica Rea har samlet forskning på hvorfor fattige mennesker tar så mange tilsynelatende dårlige valg. Det er ikke fordi de er dummere i utgangspunktet: Selv om det går an å bli fattig av å ta dårlige valg, er sammenhengen langt sterkere i motsatt retning. Økonomiske ressurser, viser det seg, påvirker ikke bare hva man kan kjøpe, men også hva man er i stand til å ønske seg og strekke seg etter.

Både tanker og handlingsmønstre påvirkes av fattigdom. Når man mangler basale ressurser, fokuserer tankene på konkrete utfordringer her og nå – som sult, slapphet og mangel på konsentrasjon. Behovet for små, umiddelbare

belønninger blir større. Frykten for langsiktige konsekvenser blir mildere. Man blir i mindre grad i stand til å handle i tråd med langsiktige mål, eller ta noen risiko for å nå dem.

Man kan alltså mene at dette er dumt, men det endrer ikke det faktum at det ikke lønner seg å satse hvis man ikke har energi til å fullføre. Og det blir helt meningsløst å klandre noen for sin økonomiske tilstand når den allerede går utover selvtilliten, følelsen av å ha kontroll og evnen til å håndtere stress.

Heldigvis er det ikke like vanlig å gi fattige skylden for sin skjebne i Norge som det er for eksempel i USA. Her hjemme er det spesielt stor anerkjennelse for de psykiske

«Vi er ikke vant til å tenke på fattigdom på denne måten»

kostnadene ved å leve i fattigdom, og ikke minst for barns oppvekstvilkår. Også blant de politiske partiene er det bred enighet om at fattigdom er et onde som må bekjempes.

Vi bør likevel ikke slå oss til ro med politisk enighet på dette området. Fattigdom blir altfor snevert forstått – som en økonomisk grense styrt etter medianinntekten i samfunnet.

Forskning indikerer at langt flere enn antatt er utsatt for den kognitive og psykiske tilstanden som suger ut energien til alt annet. Den kommer nemlig ikke av lav

inntekt alene, men av knapphet – uansett om det gjelder penger, tid eller andre ressurser.

Knapphet er altså ikke bare et gode som skjerper hjernen og hjelper oss å prioritere. Det kan også få oss til å ta kortsiktige valg. Som å ta på seg midlertidige jobber og underbetalte frilansoppdrag i stedet for å bygge opp en karriere.

I det siste har det vært mye snakk om effektene av den blåblå regjeringens arbeidslivspolitik. Høyresidas uttalte mål med å åpne opp i arbeidsmiljøloven for å ansette midlertidig i inntil tolv måneder var at flere skulle komme seg i jobb. Nå viser forskning fra Fafo at de nye bestemmelsene ikke har hatt noen slik effekt. Resultatene vises derimot i at midlertidige

ansatte har høyere forekomst av psykiske plager, ifølge flere studier.

Det er ikke bare de fattigste i samfunnet som rammes av ustabile økonomiske

vilkår. For ikke lenge siden var utdanning en sikker vei til en trygg jobb. I dag er det nærmest et minimumskrav for å konkurrere på arbeidsmarkedet. Høyt utdannede ender dermed opp med å ta de første jobbene de kan få, selv om vilkårene er dårlige og kompetansen deres går til spille.

Vi er ikke vant til å tenke på fattigdom på denne måten. Men det burde vi begynne med.

Kanskje det er på tide å innføre en knapphetsgrense i arbeidslivet?

Anja Sletteland
 anjas@klassekampen.no

NOBELKOMITEEN

AV ANDREAS IVERSEN OG ANDERS BORTNE

